

Sene XX — No. 12

Birincikânun 1938

İSTANBUL SERİRİYATI

Ayda bir çıkar

Yazanlar :

Ahmet Burhaneddin, Ahmet Cevdet, Ahmet Fâri, Ahmet Şükrü, Ali Şükrü, Hami Güven, Hami Dilek, Haydar İbrahim, Hulûsi Behçet, Hüseyin Kenan, İhsan Şükrü Aksel, Kenan Tevfik, Kemal Osman, Mazhar Osman, Nebil, Neşet Halil, Nuri Fehmi, Rifat Ahmet, Rüştü Recep, Suphi Neşet, Şükrü Hazım, Osman Şerefeddin, Vefik Vassaf.

Yaziya ait işler :

İhsan Şükrü Aksel.

Adres : Mazhar Osman. Cağaloğlu 23. Telefon : 21890

Müdürü : Hüseyin Kenan Tunakan

İstanbul «Kader» Basımevi

Kinaforsin

Zafiyet, Kansızlık, İştahsızlık, Sıtma, Verem



Kinaforsin sayesinde kilosu artan çocuğun dadısının sevincine bakınız ?

Kullanılışı : Yemeklerden evvel birer Kinaforsin kadehi
A. Neş'et Laboratuvarı, İstanbul Ebussuut caddesi No. 57

İSTANBUL SERİRİYATI

Sahibi : Dr. Mazhar Osman Uzman

AYLIK TIB
MECMUASI

Adres : İstanbul, Cağaloğlu 23

Atatürk — Gazi Mustafa Kemal

İkinci teğrinin onunda çokdanberi muntazar olduğumuz kara haberle karşılaştık. Aylardanberi ağır hasta olduğumu duydüğümüz Reiscülmhurumuzun maatteessüf bu hastalıktan kurtulamıyacağını biliyorduk. Yine öyle iken bir çok seneler daha yaşamasını temenni ediyorduk, ne bileyim bir mucize bekliyorduk. Kebed kifayetsizliği yüzünden komaya düştüğünü hekim raporları bildirdiği vakit Ankarada idik, Tıp Kongresi toplanmıştı. Zaten ağır hastalığı haberi ilk gündenberi bütün milletin endişesini arttırmıştı. Sevgili *Atatürk*'ümüzün komaya düştüğünü duyunca korkduğumuz akıbetin yaklaştığını hissettik. Mucize oldu, *Gazi* o derin komadan hayretaver bir tarzda açıldı. Biz değil, kendini tedavi eden hekimler de büyük ümide düştü. Cümhuriyet bayramı oldu, millet bayram ediyordu... Cümhuriyetin on beşinci senesini hasta yatağında karşılayan sevgili *Gazi*'nin yatakda sıhhat beklediğini duydukça kan ağlıyordu. Memleketi bu kadar mes'ut bir dereceye getiren o koca kahraman niye herkes gibi yiyemiyor, içemiyor, gezemiyor, eğlenemiyordu. Bu toprakda hepimizden fazla mes'ut yaşamağa hakkı olan koca Kartal Dolmabahçe sarayında yatak içinde bayram yapısın, halkın taşkın tezahürlerini, fişenk seslerini duyarken yatağında zorzoruna doğrulsun, dünya yerinden oynarken kılı kımlıdamayan o Sakarya kahramanının varlığı ufak bir teessürden niye sarsılsın... Milyonlarca insan onu yaşatmak için hiç tereddüt etmeksizin, gözünü kırpmaksızın aziz canını vermeğe hazır... o niçin yaşamasın, on sene daha niye yaşamasın!... onu yaşatmakdan fen âciz, onun uğruna can versek bile ilelebed kapanacak o mavi gözleri beş dakika daha açık tutamayacağız. Her kes bu aciz karşısında kan ağlıyor. Asrın değil, tarihin en büyük adamını biraz daha yaşatmak, ölümden kurtarmak için hekimler çalışıyor, Dünyanın her tarafından ilaç sağlıkları geliyor, milyonlarca insanın temennisi, duası... hiç biri *Kemal*'imizi kurtaramadı, bağıra çığıra *Atatürk*'ümüzü elimizden aldı. Zalim ölüm ona da kıydı, hem pek vaktisiz.

Gazi'yi nekadar çok seviyormuşuz. Biz mütefekkirler geçirdiğimiz kara günleri, tarihin kara sahifelerine ebediyen gömülen korkunç mazimizi hatırlayarak onu takdis ediyorduk. Onun harikalar yaptığını, bizi nasıl kurtardığını, insanca hayata kavuşturduğunu pek iyi



Atatürk — Gazi Mustafa Kemal

takdir ettiğimiz için onu iyice anlayan yalnız bizler sanıyorduk. Çok aldandığımız, bu aldandığımız bu kara günde en büyük ümid ve tesellimiz oldu. Demek *Mustafa Kemal*'i sade biz değil, ihtiyar, genç, şehirli, köylü herkes iyi anlamış, yürekden sevmiş.. Dünyanın her yerinde büyük sayılan bir adam ölür, muhteşem cenaze alayları yapılır, resmî elbiseli adamlar cenazeyi takibeder, yollar kalabalıktan taşar, pencereler dolar, lâkin samimi ağlayan bir kaç kişidir, ölenin en yakınlarıdır. Halbuki *Gazi*'nin cenazesinde her kes ağlıyordu, Hem de candan yürekden... Gölya giden her kesin anası, babası veya evladı idi. Bu *Mazhar*iyet dünyada kimseye nasib olmamıştır. Hiç bir padişah, hiç bir hükümdar bu tarzda sevilmemiştir. Bu hazin levhayı biz ağlaya ağlaya seyrediyorduk, lâkin bu sevgiye gözlerle şahit olan Avrupalılar da yabancılar da bu muhabbetin yüksekliğine hayran oluyorlardı. *Mustafa Kemal* çok büyükdü, Türk milleti de o büyük *Gazi*'ye yaraşır bir millet olduğunu bütün halile isbat etti. Daha on beş sene evvel halifeleri peygamber vekili, Sultanları Allahın gölgesi diye sayan bu millet aralarında yetişen orta aileden bir Türk çocuğunu bu kadar sayısın, onun rejimine bu kadar büyük bir imanla bağlansın... *Kemal*'in bu da bir fevkalâdeliği idi. Rejimini az zamanda koca bir millet temessül etmişti. En acıklı günlerinde ölüye ağlarken onun rejimini ebediyen yaşatacaklarına yemin ediyorlardı. *Gazi* gözlerini kaparken yaralı kalbimize bu tezahürler, bu yeminler ne büyük teselli oldu. O hayatında demişti, biz ölümünden sonra bir defa daha tasdik ettik: «*Mustafa Kemal* fanidir, lâkin rejimi ebedidir, *Atatürk* tarihin en büyük adamının yarattığı Türk Cumhuriyeti ebediyen yaşayacaktır.»

Atatürk'ün ölümünden sonra birbirini tevali eden güzel jestleri kaydedemeden geçemeyeceğiz: Birî Büyük Millet Meclisinin gösterdiği tesanüd ve ahenk.. Radyo başında intihabı takibedenler. Seçim sonunu sabırsızlıkla bekleyenler sayıların ittifakla reyini *İsmet İnönü*'ne verişleridir, *İsmet İnönü Gazi*'nin yadigarı, yıkık vatani ondört senedir yapmağa çalışsan, milletin en çok sevdiği, güvendiği ve Cumhuriyet rejiminin en birinci nikehbanı saydığı tertemiz bir zattır. Yüksek seciyesine, kahramanlığına, vatan severliğine, dirayet ve kıyasetine. yorulmaz sayına bu millet çok şahit olmuş, çok sevmiştir. Onu Reiscümhur görmek kadar bir Türkte saadet olamaz.

İkinci jest de Üniversitenin dört bin gencinin, yüksek mektepler şakirdlerinin, on binlerce mütefekkirin daha cenaze kalkmadan Taksim Abidesi önünde Cumhuriyeti, *Atatürk* Rejimini koruyacaklarına yemin edişleridir. Böyle yüksek fikir beş on kişinin malı iken bile bütün vatana dağılmış, halifelerin, casusların, yobazların, kara cahillerin istibdadı altında ezilirken bile ölmemiş, yaşamış, büyümüş, gürbüzlenmiş, nihayet Büyük evladı *Mustafa Kemal*'in önderliğile galebe etmişken bugün neden pervamız olur. Bugün onun uğrunda can vermeğe hazır milyonlarca Türk var, yiz binlerce münevverin hepsi bu mefkûre için yaşıyor. Kara kuvvet çoktan gebermiştir. Türk toprağında hortlayamaz. İşte kara günlerimizde ikinci büyük teselli...

Üçüncü jest de halkın *Kemal*'in tabutu karşısında gösterdiği riyasız, samimi candan

teessürdür. *Kemal*'i halk niçin seviyordu : Vatani kurtarmıştı, taksim edilmiş ve tarihten vücudü kaldırılmak istenmiş bir milleti en fena ve en gayri müsaid şerait altında diriltti, önüne geçti, sade onun maneviyatile kuvvetile memleketi istilâdan kurtardı, müstevlileri hudutları haricine attı, millete vahdet temin etti, hayal arkasında koşmadı, isteyeceğini ilk günden bildi. Millete siyasi iktisadi tam istiklâl temin etti. Bu hizmetleri milleti kendine ebediyen minnettar etmek, muhabbetle bağlamak için kifayet ederdi. O bu hizmeti ebedileştirmek, milleti istikbalin sarsıntılarında kurtaracak, medenî milletler derecesine yükseltecek saydıracak rejimi kurdu, hengî şekli hükümet gelirse gelsin daima yeni rejimin taassuba dalkavukluk etmesi, kara kuvveti pöhpöhlenmesi âdetti. İttihad ve terakki bile kara kuvvete münkad olmuş, taassub hadimliğinde istibdatla boy ölçüsmüş ve o sayede yaşayabileceği kanaatle bu memlekette ciddi bir şey yapamamıştı. *Kemal*'in en büyük hizmeti bu kara kuvveti ilk günde zerre kadar ürkmeksizin bir akrep gibi ayağının altında ezışidir. Bütün varlığını başında taşıdığı püsküllü belâya bağlı sayan halka daha Cümhuriyetin başlangıç senelerinde Avrupaya benzeyiniz, Avrupa hayatını taklit ediniz, iptida medenî bir insan kıyafetine giriniz diyerek Kastamonunun ortasında şapkayı başına geçirdi, şalvarları, kuşakları attırdı, kadınları çarşafdan ve kafes arkasından kurtardı. Kara yılan başını kaldırınca zaaf göstermedi, hemen başını ezdi, yürüdüğü yolda hiç bir tereddüt göstermedi. Nasıl düşmanı hep ileri diye denize döktü, vatan haricine attı ise kara kuvveti de öyle sürdü. Asırlardanberi zavallı Türkün kanile beslenen halifelik umacısını halifesile, postile, saltanatla, hanedanile hudut harici etti, Tekye denen tereddidi ocaklarını söndürdü. Cümhuriyeti yaşatmak için Halk fırkasını kurdu. İnkılâbecilik, Milliyetçilik, Devleçilik, Lâyiklik, Cümhuriyet umdelerini her sınıf halka yaydı, kültürlü arap harflerinin esaretinden kurtardı, Lâtin harflerini yeni Türkiyeye mal etti. Türk vatanına birdenbire maarif yayıldı, büyüğü, küçüğü her kes okuma yazma öğrendi. Yürüyecek yolu olmayan memleketin dört köşesini şimendifer ağı içine aldı. Yeni Enstitüler, Üniversiteler, sayısız mektepler açtı. Milletın dilini parazit lisanlardan kurtarmağa çalıştı, Arabî ve Farişî gramerin müdahalesinden kurtardı, yabancı kelimeleri attırdı, Türk kelimelerile Türkçeyi zenginleştirdi. Dil ve tarihe çok ehemmiyet verdi. Bu işlerle uğraşanların bizzat başında kendi bulunuyordu. Bir milletin hakikî istiklâli diline ve tarihine bağlıdır. Bunu münevverlere anlatıyor, hepimizi irşat ediyordu. Bu meseleler için ne kadar çalıştı. *Mustafa Kemal*'de bir fikri sabit halini alan bu iki mevzuun bir hevesden, nasıl diyeyim ilmi bir zevkten çok yukarı ve cihanşumul olduğunu anlamayan içimizde acaba kaldı mı ? *Atatürk* vasiyetnamesinde bütün şervetini Halk Fırkasına, yani Cümhuriyete bırakıyor. Cümhuriyeti kökleştirmeye, korumağa, umdelerini yaymağa sarfolunacak sade bankadaki tasarrufundan bir kısım faizi aile efradına, bu meydana evlâtları gibi sevdiği *İsmet İnönü*'nün evlâtlarının âli tahsiline tahsis ediyor, Bir de Dil ve Tarih kurumuna... *Kemal*'in Türk Tarihi için çalışması unutulur hizmet değildir. *Mustafa Kemal* her kuvveti Türk Milletinin necib ruhunda bulduğunu söyler ve bu

milletin büyüklüğüne çok itimat ederdi. Türk Milletinin şanlı geçmişini sabahlara kadar tetkik ederdi, bir çok mehzazlar karıştırırdı. Aynı mefkûre için çalışabilecek âlimleri etrafına toplamıştı. Dil ve tarih gibi ilmi meselelerde bile çalıştıklarına önderlik eder. Bu suretle millete büyüklüğünü, yüksek soyluğunu tanıtmış, Millet arasındaki rabıtayı kuvvetlendirmiştir. Bu sayede Türk milletinin yetiştirdiği kahramanlarla Cengizlerle, Kubilaylarla, Timurlenklerle, Atılâlarla ruhumuz daha yakından temasdadır.

Atatürk Küçük Asyanın ortasında yepeni, favkalâde güzel bir Avrupa şehri kurdu : Ankara... Onbeş sene evvelki Ankara ile bugünkü arasında hemen hemen hiç bir münasebet kalmamıştır. Eskiden geri kalmış bir Anadolu köyünden başka birşey değildi, Avrupanın en güzel bir şehrinde ne varsa, medenî bir şehir nasılsa bugünkü Ankara öyle... Zaten feyzi Cümhuriyetten vatanın hangi köşesi nasibedar olmadı, ki... Son on senenin iktisadî buhranına rağmen istikrarsız, kendi varımızla neler yapmadık... Vatanın her köşesi birbirine rakabet edercesine ilerlemektedir. Sade bu kadar mı?... Vatanın refahını ve istiklâlini temin edecek neler varsa yaptı. Ordumuz istiklâlimizi, şerefimizi her zaman koruyabilecek bir kemalindedir. *Atatürk Türkiyesi* her tehlikeye karşı bugün hazırdır. Vakıa dünyanın en ziyada sulhü seven ve sulh için çalışan milletiye; Sulhperverlik *Atatürk*'ün en asil mefkûresi idi. O yokdan yarattığı çarıklı kağnılı ordu ile en mücehhez orduları yendi, ondan sonra en güzel tehziz ettiği ve daimî talim ve manevralarla yükselttiği orduyu harbe ve sergüzeşte sürüklemek aklından bife geçmedi, orduyu daima sulhün nikebanı olarak hazırladı. İskenderler, Sezarlar, Napolyonlar gibi kahraman ve asker dehasını harp oyunlarına hasretmedi, zaten bunun içindir ki bütün dünyanın hürmetini kazandı. On beş sene evvel Hasta Türkiye Avrupa için bir dertti. O haline bakmaz, her harbe burnunu sokardı... *Atatürk* milletine istediği hududu temin edince durdu, komşularına ellerini uzattı, onları açık ve merdece politikasile kendisine samimî dost yaptı. Bu gün her hükümet Türkün dostluğunu kazanmak istiyor, her millet *Atatürk Türkiyesine* muhabbet ve hürmet besliyor. Mazlum milletlere adeta yol gösterdi. Asya milletlerine terakkiperverlikle örnek oldu. Onu sevmeyen kim var ? Cenaze alayına bakınız: Afgan, İran, İngiltere, Irak, Mısır, Rusya, Fransa, Yugoslavya, Yunanistan, Almanya, Romanya, İtalya, Bulgaristan, İspanya, Arnavutluk, Japonya, Hatay resmî heyetlerle, askerlerle, zırhlılarla vazifei ihtiramı yapmağa geldiler... Eskiden dünyaya karşı kinle doluyorduk. Bu gün kalpleri kazandık. Kalpler fatihi de bizim sevgili *Atatürkümüz*'dür.

İktisadî Cepheden Yeni Türkiye için ne söylesek azdır. Kapitulasion denilen o müdhiş iktisad zincirinden bizi kurtaran *Gazi* dir. Başımızdaki fes dediğimiz komik serpuşu püsküllü belâsile beraber ecebî diyarımdan geliyordu. Bu gün her ihtiyacımızı mübarek toprağımız temin ediyor. Bankalar, vesaiti nakliye şirketleri, sigorta şirketleri, her gün adedi artan fabrikalar vatani çok şükür tanımlıyacak hale getirdi, Yarım asırdır yangın ve harpten başka birşey bilmiyen bu harababad ülkenin iktisadî buhrana rağmen dört beş senedir yüzü gülüyor, etrafımızda asırlarca tamir görmiyen köhne evlerin ya kendili-

ğinden veya enkazı ile geçinmek için yıkılmasına şahit olan bizler yeni üslubde göğe çıkmış apartımanları, güzel bahçeler içinde köşkleri gördükçe halkın bu refahı karşısında mes'ut göz yaşları döküyoruz. Bu kadar müsbet harikalarını, bu kadar coşkun feyzini gören Türk gibi zeki, kavrayışlı, terakkiye son derece müstait bir millet nasıl Cümhuriyet rejimine candan bağlanmaz, nasıl *Atatürk*'ü Türkün ulusu saymaz. Hakikaten hakıkata Etnografya Müzesinde yatan bizce bir fani insan değil başlı başına bir cihandı...

Daima dahiler fevkalâde zamanlarda yetişir, nadirei ruzigârdır. *Kemal*'de Türkün en nekbete uğramış günlerinde yükselmiş bir güneştir. O güneş pek az zaman başımızda durdu, gurubetti. Lâkin sönmez kuvvetli nuru ile Vatan ve Cümhuriyet daima saadet ve şeref yolunda ilerliyecektir.

— Yeni Reiscümhurumuz *İsmet İnönü*'nü acizane kutlular, vatan ve millete hayırlı hizmetlerde muvaffak olmasını samim kalple temenni ederiz. *İsmet İnönü*'nün varlığı bizim için en büyük nimettir. Milletın makûs taliini *Atatürk*'le beraber döndürmeğe muvaffak olan bu büyük adamın kuvvetli ellerinde vatanın gündün güne refah ve saadete kavuşacağından eminiz. En büyük dileğimiz ömrü afiyetleridir.

— On üç sene *İsmet İnönü* kabinesinde Sıhhat Vekâletinde Cümhuriyete hizmet eden *Prof. Refik Saydam* Dahiliye Vekâletine ve Halk Fırkası Umumi Kâtipliğine tayin edilmiştir. Kendilerini tebrik ve muvaffakiyetlerini can ve yürekten temenni eyleriz. *Refiki* mektep sıralarındanberi yakından tanımakla şeref yazıyız. O zâmandanberi abrarane ve Cümhuriyetperverane fikirlerle perverşiyap olmuştı: temiz, centilmen, zeki, kavrayışlı ve müdebbir bir idare adamıdır... Bahtın kendisine lâyıık gördüğü her mükâfata lâyııktır. Sıhhat Vekâletinde bulunduğu zaman memleketete ettiği hizmetler saymakla bitmez. Avrupaya bile gıpta verecek surette Sıhhi teşkilâtımızın taalisine hizmet ettiklerini tekrar etmekle basit bir kadirşınaslık göstermiş oluyoruz. Bu gün Halk Fırkası Kâtiibi Umumi sıfatile Cümhuriyetin

en mühim şahsiyetidir. Büyük meslekdaşımızın bu işi de pek güzel becereceğinden ve vatana pek mühim hizmetler göreceğinden eminiz.

— Yeni kabinede Sıhhat Vekâleti yine *Dr. Hulûsi Alataş*'a tevfi olunmuştur. Muhterem meslekdaşımızın büyük bir hüsnü niyetle çalıştıklarına, memleketin sıhhatini temin için azami mesaide bulduklarına şahidiz. Sıhhat Vekâleti Cümhuriyet hükümetinin en iyi yürüyen bir idaresidir. Günden güne hizmetinin daha genişleyeceğinden, yeniden yeniye birçok hastanelerimiz, lâboratuvarlarımız yapılacağından eminiz. *Hulusi Alataş* yapacağını tasarlamış ve icraata başlamıştır. Muvaffakiyetlerini samimane temenni etmekteyiz.

— İstanbul valiliğine *Manisa* valisi *Dr. Lutfi* tayin edilmiştir. Doktoru Sıhhat müfettişi olarak İzmirde tanırız. Manisada ettiği hizmetlerden halk de hükümet de memnun... Dahiliye Vekâletinin büyük itimadını kazandığı için şimdi de İstanbulumuzda vali oluyor. İstanbul Belediyesinde meslekdaşlarımızdan *Operatör Cemil*'in, *Mehmed Emin*'in hizmetlerini halâ İstanbul halkı şükranla anıyor. Hem vali ve hem Belediye reisi olan *Dr. Lutfi*'nin İstanbulda da himmet ve gayretile ebedi bir nam bırakmasını dileriz. İstanbul gibi dünyanın en güzel

bir şehrinin dosta düşmana gösterilecek bir halde olmadığını itiraf etmeliyiz. Bilgisiz görüşüz hiç bir şey olmaz. Meslekdaşımızda bunların her ikisinin olduğuna eminiz. Dışarıdan bu kadar güzel olan bu şehrin içi de dışına uymalıdır. Ankara gibi bir şehir yaratan Cümhu-

riyet hükümetinin İstanbulu dünyanın en güzel şehri yapacağında şüphemiz yok. Valimizden himmet ve gayret, Hükümetimizden ve halkımızdan valimize muavenet ve himayet bekleriz. Allah muvaffak eylesin.

BIOLACTYL

FERMENT LACTIQUE

traitement de la

PUTREFACTION INTESTINALE

YEMEKLERDEN EVVEL 3 - 4 ADET

LABORATOIRES FOURNIER FRÈRES, 7, Rue Biscornet, PARIS (XII^e)

Batural

Baturyl

**Brom Potasso
Salt**

**Brom Sodo
Salt**

En iyi sinir ilaçlarıdır.

Elixir Genofortine

Eczacı Şevket Nurinin noklein ve kola ile yaptığı bu müstahzar iştiha, kuvvet, tazelik hassalarını tamamen haiz bir eksirdir.

iyodopepton Kâzım

Tababette şüphesiz iyod emlahı kadar sahai tatbikatı geniş olan bir dava yoktur. bu müessir ilâcın en kolay alınanı, en güzel tesir edeni iyodopeptondur, on yedi seneyi müteceviz bir hayati maziye malik iyodopepton Kâzım da yegâne payidar olan ve hekimlerimizin itimadını kazanan müstahzarımızdır. Çünkü ciddi bir sayın mahsulüdüdür. Bu ilâç damar sertliğine, rumatismaya kalbe karşı kullanılır.

ASRÎ VİTAMİN TEDAVİSİ

BIOPLASTİNA SERONO'nun

laze yumurtasarisından istihsali yalnız SERONO'nun takliti imkânsız usulü iledir ki, bu müstahzara LECITHINE - STERINES - VITAMINES A-D-E-G-B mudalının hayati velirelerin hususi katalizan hassalarını temin eder.

Bütün taklitler ve sahteler yalnız ismile Bioplastina'ya benzerler, fakal Bioplastina Serono'nun emopoïyetik, antitoksik ve kils tespit edici lestrilerle Bioplastina Serono'ya ka'iyen benzemezler.

Bundan başka yalnız parëntérale tarikile istimali lécithine' in, stérine' lerin (cholestérole eterleri) ve A-D-E-G-B vitamine' lerin doğrudan doğruya imlissası ve temsilini garanti eder.

POLYBROM

[Effervescent Şinasi]

Bromun potassium, sodium, ammonium, stronsium gibi dört mühim milhden karışık olarak yapılmış bir tozdur.

Stronsiumun bromla karışık verilmesi son hekimliğin pek kıymet verdiği bir meseledir. Onun için polybrom hekimlerimiz tarafından büyük bir âlâka ile karşılanmış, hiç bir müstahzarın göremediği rağbete bir kaç hafta içinde nail olmuştur.